

Asia: VN/13605/2023 ja VN/13604/2023

Kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta ja hyvinvointialueiden rahoituksesta annettujen asetusten muuttaminen (siirtolaskelmien tarkistaminen)

Kysymykset

1. Yleistä ehdotuksesta ja sen tavoitteista.

Kuntien ja kuntayhtymien erilaiset tavat kirjata menoja ovat sinänsä oikein, mutta korjaamiselle on selvästi osoitettu olevan tarvetta, koska erilaiset kirjaustavat eivät ole kaikilta osin vertailukelpoisia. Sosiaali- ja terveystoimen siirtolaskelmilla on pysyvä ja pitkäaikainen vaikutus kuntien keskeiseen tulonmuodostukseen valtionosuuksien kautta. Tästä näkökulmasta on välttämätöntä varmistaa kuntien oikeudenmukainen ja yhdenvertainen kohtelu.

2. Huomioon otettavat erät.

Ovatko kunnan peruspalvelujen valtionosuusasetuksen luonnoksessa mainitut oikaistavat erät (2 momentin kohdat 1-6) perusteltuja ja niiden huomioon ottamisen tapa mielestänne tasapuolinen kuntien välillä?

- 1. takautuvat pelastustoimen varallaolokorvaukset**
- 2. sote- ja pela- kuntayhtymien takautuvat alijäämät ja ylijäämät**
- 3. kunnan kirjaamatta jättämä osuus sote-kuntayhtymän alijäämästä**
- 4. sote- ja pela-kuntayhtymien ylijäämän palautus ja alijäämän kattaminen**
- 5. muiden sote-yhteistoimintaorganisaatioiden ja pelastuslaitosten 2-4 kohdissa tarkoitettu ylijäämän palautus tai alijäämän kattaminen**
- 6. palveluluokille kirjatut sote- ja pela -toimitilojen ja kiinteistöjen luovutusvoitot ja -tappiot sekä osakkeiden ja osuuksien luovutusvoitot ja -tappiot**

Edellä mainitut ja kertaeräluonteiset erät ovat perusteltuja ottaa huomioon.

3. Onko mahdollisesti jokin muu merkittävästi laskelmia vääristävä erä?

Epäoikeudenmukaisen kohtelun voivat aiheuttaa myös palkkaharmonisaatiokustannukset, joiden osalta

Paras-hankkeen ja muiden vapaaehtoisten järjestelyjen edelläkävijät ovat nyt mahdollisia häviäjiä.

Siirtolaskelmien tarkistamisen kanssa samanaikaisesti tulee avata laajempi tarkastelu edelläkävijöiden

oikeudenmukaisesta kohtelusta sote-rahoituslaskelmissa.

Päijät-Hämeessä on toteutettu alueuudistukseen tähtäävä sosiaali- ja terveydenhuollon alueellinen integraatio vuoden 2017 alusta. Hyvinvointikuntayhtymä on alueella syntynyt tilanteessa, missä alueen

rahoituspohja suhteessa tarvetekijöihin on todettu riittämättömäksi eikä silloin jo yli kymmenen vuotta

odotetun sote-uudistuksen odottelu ole ollut enää mahdollista riittävien sote-palvelujen turvaamisen

näkökulmasta (Perustuslaki 19 §). Samasta syystä uudistamiseen ministeriön virkamiesten toimesta on

myös vahvasti kannustettu.

Alueilla, missä sote-integraatio on toteutettu ennen 1.1.2023 erilaiset muutoskustannukset maksettu

alueen kuntien rahoituksella, kun uusilla alueilla rahoituksesta vastaa valtio (kaikki kunnat vo-
leikkausten

kautta yhteisesti). Laajemman rahoitusvastuun kantamisen lisäksi etupainotteisesti edenneitä kuntia rangaistaan suuremmilla valtionosuusleikkauksilla. Mikäli kärkipalkkaharmonisoinnin vaikutuksia ei poisteta tulevien vuosien valtionosuuslaskennasta, on merkittävä osa sen negatiivista kuntatalousvaikutuksista laskentamekanismien takia kunnille pysyviä.

Nyt esitetty asetuksen muutos palkkaharmonisaatiokustannusten huomioimisesta on osin ristiriidassa

sen kanssa mitä viranhaltijalain §25 3 momentti, sekä työlain §10 2 momentti asiasta määrää. Kyseiset

kohdat täsmentävät vastuuta erääntyneistä saatavista liikkeenluovutuksen yhteydessä.
Viranhaltijalain

perusteluissa on erikseen mainittu, että Luovutuksensaaja vastaisi sen sijaan yksinään luovutuksen jälkeen erääntyneistä saatavista. Asetuksen muutos siten, että vastuu luovutushetken jälkeen luovutuksen saajan tekemästä sopimuksesta siirtyisi luovuttajalle on ristiriitainen lainsäädännön kanssa,

erityisesti saatavan erääntymisajankohdan kautta.

4. Vaikutuksen merkittävyyden arviointi.

Kuntakohtainen tieto oikaistaisiin ainoastaan silloin, jos kyseinen tieto vääristää merkittävästi yksittäisen kunnan tai hyvinvointialueen rahoitusta. Merkittävänä pidettäisiin vaikutusta, joka olisi vähintään noin 30 euroa asukasta kohden laskettuna. Onko oikaisun kynnyks mielestänne oikea?

Perustelumuiustiossa todetaan, että: Merkittävyyttä tarkasteltaisiin ainoastaan yksittäisen tilinpäätöstiedon vaikutuksen perusteella, eikä mahdollisesti saman kunnan useiden, vaikutukseltaan

kynnyksen alittavien tilinpäätöstietojen yhteen laskettua vaikutusta. Osatarkastelu lisää kuntien välistä

epätasa-arvoa, koska asiakokonaisuus saattaa vaikutuksiltaan olla varsin merkittävä. Siirtolaskelmassa

nämä kustannukset tulee huomioida kokonaisuutena, ei osatarkastelun kautta ja siirtymättömät kustannukset tulee poistaa täysimääräisesti.

5. Menettely. Näkemyksenne ehdotetun oikaisumenettelyn toimivuudesta (kysely kunnille ja kuntayhtymille=hyvinvointialueille, muut saatavissa olevat selvitykset ja tiedot, siirtolaskelmaluonnos ja sen kommentointimahdollisuus)?

Kysely riittävän selkeästi yksilöitynä on mahdollinen. Kyselyllä tulisi olla yhteyskanava, josta voi varmistaa

tulkintoja ja saada lisätietoja.

6. Muita huomioita.

Kuntien on mahdotonta arvioida laskelmien oikeellisuutta tai oikeudenmukaisuutta.

litin kunta